

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunallagen

SAMMANDRAGET

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att kommunallagen ändras.

Det föreslås att förutsättningarna för inledande av ett utvärderingsförfarande i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning ändras så att de bättre beskriver den interna finansieringens tillräcklighet. Det föreslås att det nyckeltal som beskriver den relativa skuldsättningsgraden ersätts med kalkylmässigt låneskötselbidrag, som beskriver kommunens förmåga att sköta sina lån. Det föreslås att nyckeltalet negativt årsbidrag, som beskriver den interna finansieringens tillräcklighet, ersätts med ett nyckeltal där årsbidraget jämförs med avskrivningar och nedskrivningar. Lån och leasing- och hyresansvar ska sammanräknas i nyckeltalet som beskriver lånebeloppet. Vidare föreslås att gränsvärdena för kommunens inkomstskattesats höjs.

Målet är ett rättvist och tillförlitligt sätt att bedöma om en kommun har en speciellt svår ekonomisk ställning, som på lång sikt uppmuntrar kommunerna till ekonomiskt hållbara lösningar. Bedömningskriterierna och de nyckeltal som används i dem ska beskriva kommunens ekonomi ur olika synvinklar. Syftet med ändringen av gränsvärdena för nyckeltalen är att förfarandet ska gälla de kommuner som har den svagaste ekonomin.

Dessutom föreslås det att kommunallagens bestämmelser om möjligheter att delta och påverka ändras för att stärka möjligheterna att delta och påverka för personer som av olika orsaker vistas regelbundet i kommunen. Multilokalitet som fenomen har blivit vanligare. Personer som har band till två eller flera orter kan använda kommunens tjänster. Digitala metoder är ändamålsenliga också när det gäller att göra det möjligt för sådana personer att delta och påverka. Det föreslås att exempelförteckningen i paragrafen 22 ändras så att multilokalitet beaktas.

Lagen avses träda i kraft våren 2019. De gränsvärden som anges i 118 § 3 mom. i kommunallagen tillämpas första gången 2022 utifrån nyckeltalen i boksluten för 2020 och 2021. Åren 2019/2021, tillämpas på utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning vad som föreskrivs i 118 § i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Lag

om ändring av kommunallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunallagen (410/2015) 22, 112, 113 § 3 mom. och 118 § som följer:

22 §

Möjlighet att delta och påverka

Kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster har rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Fullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter och sätt att delta och påverka.

Deltagande och påverkan kan främjas i synnerhet genom att

- 1) diskussionsmöten och invånarråd ordnas,
- 2) åsikterna hos invånarna och personer som utnyttjar tjänster och regelbundet vistas i kommunen reds ut innan beslut fattas,
- 3) företrädare för dem som utnyttjar tjänsterna väljs in i kommunens organ,
- 4) möjligheter att delta i ekonomiplaneringen ordnas,
- 5) tjänsterna planeras och utvecklas tillsammans med dem som utnyttjar tjänsterna,
- 6) invånare, organisationer och andra sammanslutningar stöds när de tar egna initiativ till att planera och bereda ärenden.

112 §

Bokföring

På kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut tillämpas, utöver vad som föreskrivs i denna lag, bokföringslagen. Bokföringsnämndens kommunsektion meddelar anvisningar och avger utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen samt av 113—116 § och bestämmelserna om kommunala affärsverks bokslut i 120 § i denna lag.

113 §

Bokslut

Bokslutet ska ge en rättvisande bild av kommunens resultat, ekonomiska ställning, finansiering och verksamhet i enlighet med väsentlighetsprincipen. De omständigheter som behövs för detta ska lämnas i noterna.

118 §

Utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning

Kommunen och staten ska tillsammans utreda kommunens möjligheter att garantera sina invånare de tjänster som lagstiftningen kräver och vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för tjänsterna, om åtminstone den ena av de i 2 och 3 mom. avsedda förutsättningar för utvärderingsförfarande i en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning är uppfyllt.

Ett utvärderingsförfarande kan inledas om kommunen inte har täckt underskottet i kommunens balansräkning inom den tidsfrist som anges i 110 § 3 mom.

Ett utvärderingsförfarande kan dessutom inledas om underskottet i kommunens senaste koncernbokslut är minst 1 000 euro per invånare och året innan minst 500 euro per invånare eller om de ekonomiska nyckeltal för ekonomi som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i finansieringen två år i följd har uppfyllt följande gränsvärden:

1) förhållandet mellan årsbidraget och avskrivningarna i kommunens koncernresultaträkning är under 80 %, 2) kommunens inkomstskattesats är minst 2,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,

3) beloppet av lån och leasing- och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut överskrider det genomsnittliga beloppet av lån och leasing- och hyresansvar i alla kommuners koncernbokslut med minst 50 procent,

4) koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag är under 0,8.

Gränsvärdena för de nyckeltal som avses i 3 mom. räknas ut årligen utgående från de koncernbokslutsuppgifter som Statistikcentralen tillhandahåller och den inkomstskattesats som kommunen fastställt. Det årsbidrag som avses i 3 mom. 1 punkten räknas ut utan behovsprövad höjning av statsandelen som beviljats med stöd av 30 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009). Dessutom räknas koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag som avses i 3 mom. 4 punkten ut med en formel där räntekostnaderna läggs till årsbidraget i koncernresultaträkningen och den resulterande summan divideras med summan av räntekostnaderna och de kalkylmässiga amorteringarna. De kalkylmässiga amorteringarna fås genom att lånebeloppet i koncernbalansräkningen divideras med talet åtta.

Den utredning som avses i 1 mom. görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser finansministeriet till ordförande för gruppen en person som är oavhängig av kommunen och ministeriet. Gruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att garantera servicen till invånarna.

Fullmäktige ska behandla gruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om förslagen för eventuella fortsatta åtgärder. Finansministeriet avgör utgående från gruppens åtgärdsförslag och fullmäktiges beslut om det i syfte att ändra kommunindelningen behövs en sådan särskild utredning som avses i kommunstrukturlagen.

Denna lag träder i kraft den 20. De gränsvärden som anges i 118 § 3 och 4 mom. i kommunallagen tillämpas första gången 2022 utifrån nyckeltalen i boksluten för 2020 och 2021. Åren 2019—2021 tillämpas på utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning vad som föreskrivs i 118 § i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Helsingfors den

Statsminister

Juha Sipilä

Kommun- och reformminister Anu Vehviläinen

Lag

om ändring av kommunallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunallagen (410/2015) 22, 112, 113 § 3 mom. och 118 § som följer:

Gällande lydelse

22 §

Möjligheter att delta och påverka

Kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster har rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Fullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter att delta.

Deltagande och påverkan kan främjas i synnerhet genom att

- 1) diskussionsmöten och invånarråd ordnas,
- 2) invånarnas åsikter reds ut innan beslut fattas,
- 3) företrädare för dem som utnyttjar tjänsterna väljs in i kommunens organ,
- 4) möjligheter att delta i ekonomiplaneringen ordnas,
- 5) tjänsterna planeras och utvecklas tillsammans med dem som utnyttjar tjänsterna,
- 6) invånare, organisationer och andra sammanslutningar stöds när de tar egna initiativ till att planera och bereda ärenden.

112

Bokföring

På kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut tillämpas, utöver vad som

Föreslagen lydelse

22 §

Möjlighet att delta och påverka

Kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster har rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Fullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter *och sätt* att delta och påverka.

Deltagande och påverkan kan främjas i synnerhet genom att

- 1) diskussionsmöten och invånarråd ordnas,
- 2) *åsikterna hos invånarna och personer som utnyttjar tjänster och regelbundet vistas i kommunen* reds ut innan beslut fattas,
- 3) företrädare för dem som utnyttjar tjänsterna väljs in i kommunens organ,
- 4) möjligheter att delta i ekonomiplaneringen ordnas,
- 5) tjänsterna planeras och utvecklas tillsammans med dem som utnyttjar tjänsterna,
- 6) invånare, organisationer och andra sammanslutningar stöds när de tar egna initiativ till att planera och bereda ärenden.

112 §

Bokföring

På kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut tillämpas, utöver vad som

föreskrivs i denna lag, bokföringslagen. Bokföringsnämndens kommunsektion meddelar anvisningar och avger utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen och 113—116 § i denna lag.

113 §

Bokslut

Bokslutet ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om kommunens resultat, ekonomiska ställning, finansiering och verksamhet. De tilläggsupplysningar som behövs för detta ska lämnas i noterna.

118 §

Utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning

Kommunen och staten ska tillsammans utreda kommunens möjligheter att garantera sina invånare de tjänster som lagstiftningen kräver och vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för tjänsterna, om åtminstone den ena av de i 2 och 3 mom. avsedda förutsättningar för utvärderingsförfarande i en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning är uppfylld.

Ett utvärderingsförfarande kan inledas om kommunen inte har täckt underskottet i kommunens balansräkning inom den tidsfrist som anges i 110 § 3 mom.

Ett utvärderingsförfarande kan dessutom inledas om underskottet i kommunkoncernens senaste bokslut är minst 1 000 euro per invånare och i det föregående bokslutet minst 500 euro per invånare eller om de ekonomiska nyckeltal för kommunens och kommunkoncernens ekonomi som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i kommunens finansiering två år i följd har uppfyllt följande gränsvärden:

föreskrivs i denna lag, bokföringslagen. Bokföringsnämndens kommunsektion meddelar anvisningar och avger utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen *samt av 113—116 § och bestämmelserna om kommunala affärsverks bokslut i 120 §* i denna lag.

113 §

Bokslut

Bokslutet ska ge *en rättvisande bild av kommunens resultat, ekonomiska ställning, finansiering och verksamhet i enlighet med väsentlighetsprincipen*. De omständigheter som behövs för detta ska lämnas i noterna.

118 §

Utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning

Kommunen och staten ska tillsammans utreda kommunens möjligheter att garantera sina invånare de tjänster som lagstiftningen kräver och vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för tjänsterna, om åtminstone den ena av de i 2 och 3 mom. avsedda förutsättningar för utvärderingsförfarande i en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning är uppfylld.

Ett utvärderingsförfarande kan inledas om kommunen inte har täckt underskottet i kommunens balansräkning inom den tidsfrist som anges i 110 § 3 mom.

Ett utvärderingsförfarande kan dessutom inledas om underskottet i kommunens senaste koncernbokslut är minst 1 000 euro per invånare och året innan minst 500 euro per invånare eller om de ekonomiska nyckeltal för ekonomi som beskriver tillräckligheten eller soliditeten i finansieringen två år i följd har uppfyllt följande gränsvärden:

1) kommunkoncernens årsbidrag utan den höjning av statsandelen enligt prövning som beviljats enligt 30 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) är negativt,

2) kommunens inkomstskattesats är minst 1,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,

3) lånebeloppet per invånare i kommunkoncernen överskrider det genomsnittliga lånebeloppet för alla kommunkoncerner med minst 50 procent,

4) kommunkoncernens relativa skuldsättning är minst 50 procent.

Gränsvärdena för de nyckeltal som avses i 3 mom. räknas ut årligen utgående från de koncernbokslutsuppgifter som Statistikcentralen tillhandahåller. Som grund för beräkningen av nyckeltalen används Statistikcentralens beräkningsgrunder och den inkomstskattesats som kommunen fastställt.

Den utredning som avses i 1 mom. görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser finansministeriet till ordförande för gruppen en person som är oavhängig av kommunen och ministeriet. Gruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna.

Kommunfullmäktige ska behandla gruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om dem för eventuella fortsatta åtgärder. Finansministeriet avgör utgående från gruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det i syfte att ändra

1) *förhållandet mellan årsbidraget och avskrivningarna i kommunens koncernresultaträkning är under 80 %,*

2) kommunens inkomstskattesats är minst 2,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner,

3) *beloppet av lån och leasing- och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut överskrider det genomsnittliga beloppet av lån och leasing- och hyresansvar i alla kommuners koncernbokslut med minst 50 procent,*

4) *koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag är under 0,8.*

Gränsvärdena för de nyckeltal som avses i 3 mom. räknas ut årligen utgående från de koncernbokslutsuppgifter som Statistikcentralen tillhandahåller och den inkomstskattesats som kommunen fastställt. *Det årsbidrag som avses i 3 mom. 1 punkten räknas ut utan behovsprövad höjning av statsandelen som beviljats med stöd av 30 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009). Dessutom räknas koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag som avses i 3 mom. 4 punkten ut med en formel där räntekostnaderna läggs till årsbidraget i koncernresultaträkningen och den resulterande summan divideras med summan av räntekostnaderna och de kalkylmässiga amorteringarna. De kalkylmässiga amorteringarna fås genom att lånebeloppet i koncernbalansräkningen divideras med talet åtta.*

Den utredning som avses i 1 mom. görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser finansministeriet till ordförande för gruppen en person som är oavhängig av kommunen och ministeriet. Gruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att garantera servicen till invånarna.

Fullmäktige ska behandla gruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om förslagen för eventuella fortsatta åtgärder. Finansministeriet avgör utgående från gruppens åtgärdsförslag och fullmäkti-

kommunindelningen behövs en sådan särskild utredning som avses i kommunstrukturlagen.

ges beslut om det i syfte att ändra kommunindelningen behövs en sådan särskild utredning som avses i kommunstrukturlagen.

Denna lag träder i kraft den 20. De gränsvärden som anges i 118 § 3 och 4 mom. i kommunallagen tillämpas första gången 2022 utifrån nyckeltalen i boksluten för 2020 och 2021. Åren 2019—2021 tillämpas på utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning vad som föreskrivs i 118 § i den kommunallag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.
